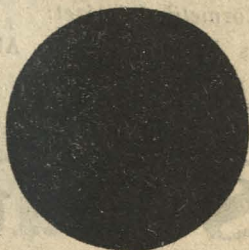

51241

endelyi élet

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ARADI KALAUZ

Orvosok:

- Dr. Balogh Andor, str. Cloșca 7.
Dr. Botiș Aurél, str. Loc. Tâmpa 8.
Dr. Cucu Vasile, str. Șincai
Dr. Goldschmidt Lipót, str. Horia 7.
Dr. Hersch Andor, P. A. Iancu
Dr. Jeremiás Miklós, str. I. Vulcan
Dr. Kabdebó György, P. M. Viteazul
Dr. Luszt Ferenc, Bul. Reg. Maria 15.
Dr. Pirée Ferenc Str. Eminescu 10.
Dr. Róna Jenő, str. Gh. Popa 1.
Dr. Salamon Izsó, str. Bucur
Dr. Siartău Pál, str. Meșianu 4.
Dr. Steinei Jenő, str. Penescu C. 36
Dr. Tesic Svetol., str. Consistorului
Dr. Téthy Pál, Calea Șaguna.
Dr. Wolfner Gyula, str. Cloșca 9.
Dr. Windholtz Béla Str. I. Vulcan 8

Űgyvédek:

- Dr. Boțioc Alexa, str. Cloșca 1.
Dr. Coșoiu Romului, Piața Luther
Dr. Gabos Jenő, str. V. Goldiș 1.
Dr. Hoffmann Lajos, str. Eminescu
Dr. Iancu Cornel, str. Meșianu 2.
Dr. Kell József, str. Grigoreanu 2.
Dr. Kelemen Gábor, str. Moise Nicoară
Dr. Köpf János, str. Consistorului
Dr. Lázár Ágoston, Str. Gh. Coșbuc 4.
Dr. Rác Sándor, Bul. Carol 81.
Dr. Révész Mór, str. Brătianu.
Dr. Sárbu György, Bul. Reg. Maria 9.
Dr. Salamon Béla, P. A. Iancu
Dr. Szalay Vilmos, str. Cloșca 5.
Dr. Weil Károly, str. Brătianu.

Fogorvosok:

- Dr. Boros Ernő, str. Consistorului 15.
Dr. Székely László, str. Consistoru-
lui 2.
Dr. Kurzer Károly, str. V. Goldiș 1.
Orvosi kozmetikai intézet:
Orvosi kozmetika: Dr. Antal György,
str. V. Goldiș.

Kozmetikai intézet:

Fodorné és Weinfeldné, str. Alexan-
dri.

Vizsgázott fogtechnikus:

Hochmann M., Bul. R. Ferdinand 62.

Bankok:

- Arad Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Rt. Bul. Reg. Ferdinand 5.
Aradmegyei Takpt., Bul. Reg. Maria
Aradi Altalános Takptár. Bulev. Reg
Maria.
Bánáti Bankegyesület, Bul. Reg. Maria
Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt.
Bulev. Reg. Maria.

Fordító iroda:

Mitra I. Sándor, Bul. Reg. Ferdinand 5.
Csanádi-palota.

Hitelszövetkezetek:

„Mercur”, str. Brătianu
„Consum”, Bul. Reg. Maria

Biztosító intézetek:

„Adria”, Bul. Reg. Maria 5.
„Agronomul”, str. Cloșca 15.
„Generala”, Bul. Reg. Maria 12.
„Victoria”, str. Alexandri 1.

Pénzváltó:

Papp Illés, Bul. Reg. Maria

Gyógyszertárak:

Dr. Földes Béla, str. Eminescu 21.
Kárpáti János, Bul. Reg. Ferdinand
Rényi Tibor, Bul. Reg. Maria 8.
Rozsnyay Kálmán, Piața Avram Iancu
Vojtek Géza, Bul. Reg. Maria 21.

Szanatórium:

„Therapia”, str. I. Vulcan 8.

Butorgyárak:

Jónás Aladár butorgyár Str. Consis-
torului 42.

Bélyegzőgyár:

Stampa, str. Brătianu

Cérnagyár:

Industria Cucirini, str. Alexandri 2.

Fűrészgyár:

Patria Aradi Fűrészgyár Rt., Calea
Radnei 18—20.

Gépipar:

Automobil- és Gépkereskedelmi Rt.
(Ablonczy és Busztin), Calea Ra-
dnei 37—39.

I. Schutz

Posztóárúnyagykereskedés

ARAD, Bulevardul Regina Maria

451241

XXIV. ÉVF. 19. SZ.
1935 JULIUS 1.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Braşov, Satu-Mare, T.-Mures

Circulus vitiosus

Amíg a versailles-i épület málladozik, addig a békeszerződés XIII. részében létesített nemzetközi munkaszervezet tartósnak bizonyult. Hozzá tartozik automatikusan a Népszövetség valamennyi tagállama.

Ebben az évben először vett részt a munkakonferencián a szovjet

és a Népszövetség két új tagja: Ecuador és Afganisztánia. A munkaszervezet azonban szabályai értelmében nemtagállamokat is felvehet. A mostani konferencia egyik legfontosabb eseménye kétségen kívül az volt, hogy

megjelent az Egyesült Államok delegációja,

amely résztvett a munkában. Brazília és Japán a Népszövetségből történt kilépésük után is tagjai maradtak a munkaszervezetnek. Japán a napokban kormánya megbízottja útján ki is jelentette, hogy erre a tagságára különös súlyt helyez és hű is marad hozzá.

Csupán Németország szüntette meg a munkaszervezethez való hozzátartozandóságát,

tehát sem a konferencián nem vett részt, sem a felügyelőbizottság által vezetett nemzetközi munkahivatalban nem képviselteti magát.

Fontos tárgya volt a konferenciának a 40 órás munkahét kérdése

és a minden ország fiatal munkanélkülcinek problémája. Legérdekesebb része a konferenciának kétségkívül az általános vita volt, amely a hallgatóság előtt a munka rendkívül lenyűgöző világképét tárta fel. Nem kevesebb, mint

60 szónok vett részt a vitában.

Különböztek testük színében, de különböztek világnézetükben és meggyőződésükben is. A vitából önkéntelenül a világválság, a kipróbált vagy vélt segítség, az aranyérték és beértekelés, a szabad vagy megrendszabályozott gazdaság megvitatása lett. A konferencia már régen felismerte, hogy

szociálpolitikát nem lehet légüres térben folytatni.

A szovjet-megbízott természetesen az orosz államelmélet propagálására használta fel fantasztikus számokkal spékelt, delibábszerűen ható előadását. Tőle nem is lehetett egyebet várni. De más országok

kormány-megbizottai is inkább a fényl, mint az árnyékot emelték ki előadásukban. Így azután

drámaian ható kiéleződések is voltak.

Az angol kormány képviselője például dicsőítette országa valuta-kísérletezéseit és utalt arra, hogy az ipar az 1929 év munkáltatási fokát túlhaladta. Ezzel szemben az angol munkásság képviselője feltette a csodálkozó kérdést, miért van akkor Angliában kétszer annyi munkanélküli, mint a főkonjunkturának abban az évében?

Az Egyesült Államok emberei tartózkodtak a vakmerő kísérletezések dicsőítésétől,

ami érthető, hiszen Roosevelt legnagyobb ágyuját csak nemrég vonultatta fel. Egyes országok képviselői a manipulált gazdaság és valutáris rendszabályok látható sikeréről számoltak be. De már felhangzott más táborokból a kérdés:

„Meddig fog tartani ez az üdvösség és hogy szándékoznak megakadályozni egy visszaesést?”

A konzervatívok és a kísérletezők vitája mindig az infláció vagy defláció kérdése körül éleződött ki és mindig visszatért a circulus vitiosus, hogy

a fogyasztás csökkentése újabb munkanélküliséget, ez pedig a fogyasztás újabb csökkentését eredményezi.

Élesen kitűnt az ellentét a régi gazdasági tradíciókon nyugvó országok és a fiatal, eddig tulnyomórészt agrárterületek között, amely utóbbiak még sok tervezgetést elbírnak. Így például nem maradt hatás nélkül Mexikó, más délamerikai állam, Perzsia és Portugália előadása arról, hogy milyen szerencsével hajtották végre a pénzügyi diktatúrát. De mihez kezdjenek azzal a himnusszal, amellyel Afganisztán a maga gazdasági reformmozgalmát dicsőítette?

Afganisztánban minden munkakereső talál munkát, csak hogy Afganisztánban egyáltalán senki sem akar dolgozni.

Megrázó volt, amit a japán munkásdelegátus a japán paraszt rettenetes nyomoráról előadott. Elmondta, hogy

Japán lakossága évente egymillió lélekkel szaporodik.

Mint hogy a szaporulat 80 százaléka az anyaországra esik, egy-egy családra pontosan egy hektár megművelt föld jut és minden családnak a folyton zuhanó rizsárak mellett körülbelül ezer yen az adóssága. A rettenetes nyomorúságon csak rendszeres paraszt-kivándorlás segíthetne, amely elé a többi nemzet ne állítson leküzdhetetlen akadályokat. Japán kormány-kiküldöttje viszont a többi állam képviselőinek a japán export miatti aggodalmait igyekezett eloszteni, mondván, hogy Japánban a kivitel, noha terjedelemlre nézve nagy, az utóbbi években a lakosság számához viszonyítva csökkent és a behozatal sokkal nagyobb mértékben emelkedett. Meg kell ugyanis gondolni, hogy 90 milliós japán nemzet a világ egyik legnagyobb fogyasztó egyisége.

A fogyasztás növelése a világválság leküzdésének legbiztosabb módja.

Eppen ezért biztatta a munkahivatalt Schulthess svájci megbizott, hogy vizsgálja meg, miként lehetne felfokozni a primitív népek fogyasztását. Kína, a legrégebb kultúrország képviselője révén kijelentette, hogy egymaga képes lenne a világ ipari terméke főlöslegének legnagyobb részét felvenni, ha béke lenne országában.

A genfi általános vita, mint minden évben, a nemzetközi munkahivatal igazgatójának jelentése nyomán indult meg. Az angol Butler igazgató jelentése gondolatokban leggazdagabb és legmegindítóbb rajza a szociálpolitikai helyzetnek. Ez az ekszpozé minden dicséretet megérdemel, hozzáértő kritikusok azonban mégis egyet kifogásoltak, még pedig jogosan. Ez pedig az, hogy Butler igazgató, aki legutóbbi északamerikai utjának benyomásai alatt áll, minden tárgyilagosságra való törekvése ellenére is nagyon is átengedte magát a tervgazdászok erőteljes szuggeszciójának. Butler záróbeszédében az t felfogást vallotta, hogy

a világfogyasztás fokozása csak egy szabadabb árucsererendszer visszaállításával és akadálymentes tőkeforgalom révén érhető el.

De ő is meggyőződhetett róla, miként a dinamikus beállított résztvevői a konferenciának, hogy az óvatosan praktikus szakértőktől sok okos dolgot lehet tanulni. Csakhogy otthon bizonyos érdekek és politikai elgondolások nem hallgatnak a praktikus élet szavára

---

Braşovi levél:

Szeletzky tragédiája

(Braşov.) A napilapok hírül adták, hogy

Seletzki Bruno súlyosan megbetegedett a braşovi fogházban, ahová büntetésének kitöltése végett szállították.

Állapota olyan súlyos, hogy a fogházorvos szerint hirtelen bekövetkezhetik a válság. Mielőtt Braşovba hozták a Skoda-cég volt képviselőjét, négy hónapot töltött a jilavai fegyházban, ahol még 1934 telén súlyos reumát kapott, aminek az lett a következménye, hogy végtagjai megbénultak.

Seletzki a világháboruban az isonzói fronton harcolt és elvesztette egyik kezét, valamint az egyik bokáját.

A rokkant ember egészségi állapota tehát ennek következtében igen súlyos. Éjszakákon át nem tudott aludni, mert őreinek szeges bakkanca ötpercenként verdeste a börtönfolyosó kőkockáit. Az amugyis gyenge idegzetű ember idegbajt is kapott.

Ezt az állapotát akarta kihasználni az elővizsgálatot vezető rendőrkomisszár. Többször rá akarta venni, hogy tegyen olyan vallomást, hogy a szerződés megkötésekor bizonyos politikusokat megvesztegetett. Ha ilyen értelmű vallomást tesz, azonnal szabadlábra helyezik. Seletzki mindannyiszor indignálódva utasította vissza az ajánlatot és kijelentette, hogy

inkább omoljanak rá a fogház falai, semhogy bárkit is alaptalanul megvádoljon.

Seletzki, aki azelőtt az osztrák-magyar hadseregben tiszt volt, úgy viselkedett, ahogyan lelkiismeretes ember viselkedni szokott, még abban az esetben is, ha a saját élete forog veszélyben.

Seletzkit még egyéb sorscsapás is érte.

A leánya Bécsben súlyosan megbetegedett.

Kétoldali tüdőgyulladást kapott. A fogoly felesége gyakran teszi meg az utat Bécs és Braşov között és eddig mindig magával hozta a leányát. Legutoljára egyedül látogatta meg a férjét, akinek nem mondta meg, hogy leányuk milyen súlyos beteg. Seletzki azonban sejtette, hogy leányával valami történt. Sejtette ezt abból, hogy az anyja nem hozta magával Braşovba. El lehet képzelni, mit szenved lelkileg a bebörtönözött ember abban a tudatban, hogy leányával valami baj történt.

Érthető türelmetlenséggel várta az idén június 8-át, a resturáció emléknapját, amelyen Őfelsége sok rabot közkegyelemben részesített. Seletzki azt remélte, hogy ezen az örömmünnepen ő is visszanyeri szabadságát és akkor mint a Skoda képviselője elmehet majd Shanghaiba. Elmúlt a várva várt nap és

Seletzki előtt nem nyílt meg a börtön kapuja.

Testi és lelki szenvedések között folytatja robotkodását. Azok, akik ismerték, nem ismernének rá, annyira deformálták arcát a szenvedések.

Palesztinai levél:

Erőteljes építőmunka folyik Izrael földjén

A gőzhajón már reggel hat órakor nagy az élénkség. Mindenki talpon van. Azok is, akik nem itt Jaffában szállnak partra, hanem délután Haifában. Nyílt révben áll meg a „Galilea”, amelyet most csolnakok rajzanak körül. A legfontosabbak a kikötői rendőrség és a bevándorlási hatóságok bárkái. A bevándorlási bizottság, amely angolokból, zsidókból és egy arabból áll, az I. osztály teaszalonjában helyezkedik el.

Itt folyik le a legnagyobb szigorral és mégis a legteljesebb nyugalomban az utlevél- és vámvizsgálat.

Azok az utasok, akiknek végcélja Tel-Aviv, partraszállnak. Kénvetelenek magukat rábizni a nem nagyon bizalmat gerjesztő, de rendkívül ügyes arab evezősökre, akik Jaffába szállítják őket. A tiz percig tartó ut alatt bizony a legtöbbje megadta a tengernek, ami a tengeré, ha az ötnapos tengeri ut alatt meg is kimételte a tengeri betegség. Mindössze öt órát tartózkodunk a jaffai kikötőben, azután megyünk tovább Haifa felé.

A mi hajónk sorrendben az ötödik, amely 48 óra alatt az elragadóan szép haifai kikötőbe befut. Noha a haifai kikötő a közeli Keler legnagyobb Földközi-tengeri kikötője, a távolból, például a Parmel hegyéről bájos gyerekjátéknak látszik, amelybe hatalmas gőzösök mint játékhajók vannak bepréselve, azok a hatalmas hajók, amelyek két nap alatt 3000 zsidót hoztak az országba. A Jewish Agency kivándorlási osztályának megbízottja megjelenik a fedélzeten. Látható büszkeséggel mondja, hogy

*az utóbbi hetekben a híres hamburgi kikötőt 75 százalékkal
tulszárnyalta forgalom tekintetében a fiatal haifai kikötő.*

Annak az érdekesen szép, sötétszemű, feketehaju, nemes mel-szési és barnaarcu, nádszálegyenes testalkatu palesztinai hölgynek köszönhetem, hogy mint második szállhattam partra, akit a szerencse rendelt mellém hajó-nővéreként és akit én most utólag a „Galilea” szépségkirálynőjének teszek meg. Egy óra múlva, hogy a „Galilea” befutott a haifai kikötőbe, már a Karmel csucsáról néztem le erre az elragadóan szép kikötőre.

Az első napok Palesztinában.

Milyen színes tömege a benyomásoknak és képeknek! Mennyi változatosság, mennyi ragyogó szín! Mindjárt az első benyomás, amit Haifa vált ki, amint a még kiépítetlen hajórakparton végig a Karmel-re vonulunk. Ez az ujonnan érkezettnek azt hirdeti, hogy

ennek az országnak feltartóztatatlan az expanziós vágya.

A haifai kikötőt a Lloyd Triestino zsidó kapitánya, Umberto Steindler két éve nyitotta meg. Holnap, holnapután egész Akko-ig fog terjedni. Akko nem más, mint a haifai öbölbe nyuló földnyelv. Talán 15 perc autótúnyira fekszik Haifától, amelynek centruma lesz. Az expansió szerves és feltartóztatatlan. Mifraz Haifa, a haifai öböl körül terjedő terület-komplexum, amelyet Emek Sebulun-nak is neveznek, lesz majd az új „merkaz” (city). Olyan város fog itt keletkezni, amelynek széles e világon nem lesz párja.

Az expanziós benyomások óráról-órára erősebbek és meggyőzőbbek lesznek. Ha az ország belsejében szerzett első benyomásokat, a haifai, tel-avivi és jeruzsálemi hatásokkal együtt közös nevezőre akarjuk hozni, akkor elég ennyit mondani: Palesztina egyetlen nagy építkezés.

*Szinte el sem tudjuk képzelni, milyen mértékben épülnek
Haifában és Tel-Avivban és valamivel kisebb tempóban Jeru-
zsálemben is.*

Szinte egyetlen éjszaka egész uccasorok és városrészek emelkednek ki a földből. Hétről-hétre változik a város és az ucca képe. Minden keletkezében van, hatalmas clóretörő erőttől üzetve. Minden keletkezében van. Egy keletkező ország.

Éjszaka rövidsétára indulunk az új zsidó kereskedő- és lakónegyedbe, a haifai Hadar Hakarmelbe. Keleti elevenség uralkodik mindenütt. Ez az első kép, amely szabad zsidókat mutat nekünk, amint megtöltik a széles Herzl-utat, a zsidó szorgalom és zsidó munka szimbólumát. Éjjel 11 óra. Minden bolt nyitva. A borbélyműhelyek

egész sora zsumfolva vendégeikkel. A cipőkereskedésekben tolonganak az emberek.

A kávéházakban nem lehet helyet kapni,

a fagyaltozó- és gázos-lokálokat állandóan tömegek állják körül. És mindez jóval éjfélén túl tart. A tucat nyelvet beszélő ügyes zsidó soffőr gyönyörű kertek között, serpentin-uton visz föl a Karmelre. Ha letekintünk, mesekép tárul elénk. A Karmelről tiszta, ózondus levegő áramlik. Ebben a levegőben érezni lehet a Karmel-szöllő édesen fanyar illatát. Maga a Karmel, ez a palesztinai Eldorádó, a földkerekség egyik legszebb pontja. Mintha Nápolyra nézne le az ember a Karmelről.

A tavasz Emekben olyan, mintha mesebeli országon keresztül utaznánk.

Sokat lehet olvasni ennek az országrésznek haladásáról és erőteljes további feltárájáról. Itt van előtted a maga megfoghatatlan szépségében. Barna, harmatos, porhanyos földön haladsz Eju Charod felé, Emek büszke szimbóluma felé. Jobbról és balról terjedelmes szántóföldek és rétek, mind-mind pompás tavaszi zöld kontosben. A messzi homokszürke Gilboa-hegység is magára ölti termékeny völgyeinek bujázódó színét. Beth-Alpha és Chefzibah mesekertjeiben sétálsz; rózsák, palesztinai rózsák nyílnak utadban. Csodálsz és bámulsz Tel-Jossefet nagy, új éttermével, azután Mosaw Eju Tiwont, Gewaht és a többi kisebb és nagyobb telepítvényt. Kétórás vasúti utazás elvezet az arab Zemachba, Naharajim és Gesher mellett, ahol Ruthenberg megalkotta új vízerőművét és nemsokára az ország legszebb részén vagy. Pompás aszfaltuton sikkol tova az autó, mindig a gyönyörű Kimereth tó partja mentén, Tiberias felé. A Hermon hóborította csucsai ragyognak a napfényben. Daganiah-t, a 25 évvel ezelőtt alapított helységet látogatod meg. Cipruserdőbe ágyazva, a kék Kimereth tó partján olyan Daganiah, mint csodás, életrekelt leányzó. Josef Baratz, mintha valamely holland mester faragta volna relifbe ezt a kiváló embert, a leányzó mesebeli hercege.

Erősek és intenzívek az emeki napok impressziói.

Nem lehet csak odavetett vonásokban ezeknek a zsidó munkástelepítvények külsejéről és lelkéről beszámolót adni.

Az embereknek megvan a nehéz napi élete. De nem tespednek a ezek az erőteljes emberek, acélos az akaratuk, hogy építsenek, szeretik Izrael földjét, amelynek örömeit és szenvedéseit egyaránt türellemmel fogadják.

Az első nyolc nap alatti a legszebbet, a legnemesebbet láttam az országban.

Elfelejtettem Karmelt gyönyörű kilásával az öbölre, szinte megelégedtem arról, hogy egy Tel-Aviv is létezik széles, nagyvárosias utjával, 130 ezer főnyi lakosságával, elképzelhetetlen élet- és munkatempójával, amerikai ritmusával. Mindenről megelégedtem a büszke, a nagasztos város, Jeruzsálem láttára.

Dr. I. R.

Megrendítő állapotok a mócvidéken

Vérbaj, tüdővész, alkohol és javasszonyok ezerszámra szedik áldozataikat. — Sürgős segítséget követelnek a helyi hatóságok

A Bucureştiben megjelenő „Zorile” című napilap írja ezt a megrázó tudósítást:

Az ország különböző vidékei közül bizonyára a mócvidék nélkülöz legtöbbit. Bizonyos megmagyarázhatatlanul meggyökeresedett szokások következtében

a mócok igen alacsony életnivón maradtak.

Ezek a szerencsétlen emberek teli vannak különböző szociális betegségekkel. Az állam azonban nem lép közbe, hogy eredményesen megszüntesse a nyavalyákat.

Dr. Stanca Dominic, ismert cluji orvos, a múlt évben ankétet rendezett, amelyen megállapítást nyert, hogy

a mócok már a háboru előtt is különböző szociális betegségek zsákmányai voltak, az impérium átvételétől kezdve tovább folytatódtak és rosszabbodott ez a helyzet.

A legnagyobb pusztítást a vérbaj végzi a mócok között. Az Albamegyében levő Poiana Ampicul község lakosságának 15.01 százaléka vérbajos, Clujmegyében Rechetău községben 25 százalék, Măguri községben 21.02 százalék. Ugyanez a helyzet Turdamegyében, ahol 10—16 százalék a vérbajos beteg. Sokkal rosszabb a helyzet Hunedoara, Arad és Bihor megyékben. Hogy élettanilag milyen siralmas a mócok helyzete, annak eklatáns bizonyítéka, hogy

az 1933. évi sorozáson mindössze 28 százalékot találtak katonai szolgálatra alkalmasnak a fiatal legények közül, a többi vérbaj tette alkalmatlanná.

Annak ellenére, hogy a mócvidék fenyvesekkel gazdag hegyek között terül el, tehát ózondus a levegője,

ijesztő mértékben szedi áldozatait a tuberkulózis.

Nagyban előmozdítják a tüdőbajt a hiányos és rossz táplálkozás és az elképzelhetetlen lakás. A móc lakása a legelemibb egészségügyi követelményeket sem elégíti ki. — Egyetlen szobája van a lakásnak, amelyben az egész család összehúzódik. A lakásszoba mellett van a kenyérsütő kemencével felszerelt konyha, ennek háta mögött az istálló és a sertésól. Természetes, hogy az

ilyen környezetben orgiáit üli a tuberkulózis, amely némely helyen eléri az 50—80 százalékot.

A mócvidék legnagyobb csapása azonban a **pálinka**, amelynek mindenki áldozata.

Igen gazdag gyümölcsökben a mócvidék. A gyümölcsöt azonban nem viszik piacra, nem konzerválják, hanem pálinkát főznek belőle.

A mócok vidékén rengeteg a korcsma. Körülbelül száz emberre esik egy korcsma.

Annak is megvan a magyarázata, hogy miért oly degeneráltak a mócok. Már a

zsenge gyerekek is kanállal adnak alkoholt,

hogy a mirigyek erősödjenek. A lármás gyerekek más levével kevert pálinkát adnak, amely elaltatja a csöppséget és az asszonyok nyugodtabban végezhetik munkájukat. El lehet képzelni, milyenek lesznek ezek az utódok, akiknek szervezetét már a bölcsőben megmérgezik alkohollal. A mócvidék évente 208, 704 liter tiszta, erős alkoholt fogyaszt. Mindezekhez a szociális betegségekhez még egyéb nyavalyák is csatlakoznak:

a pellagra és a mocsár-láz.

A pellagra Vaşcau, a mocsárláz Câmpeni és Huedin vidékén grasszál.

Többször tanácskoztak, hogy milyen intézkedésekkel lehetne lecsökkenteni ezeket a bajokat. A Mócok komisszáriátusa azt ajánlotta, hogy tartsanak ankéteket,

létesítsenek klinikákat és az ardeali orvosokat 3—4 hétre erre a vidékre kellene küldeni. Az államnak mindenütt jól felszerelt ambulatóriumokat kellene létesíteni, hogy az orvosok eredményes munkát végezhessenek.

Mindössze 4 ambulatórium működik jelenleg a mócvidéken. Ambulatóriumokon kívül 1000 lakosonként új egészségügyi körzetek létesítése szükséges. De új kórházakat is kell létesíteni, mert eddig mindössze Abrudon, Huedinben, Baia de Crisen és Bradon van kórház.

A mócvidék megmentésére irányuló akcióhoz hozzátartozik még a titkos bábák üldözése és kiírtása.

és a tömény-alkoholnak pótlása borral vagy sörrel, ha már nem lehet teljesen leszoktatni a mócokat az alkohol fogyasztásáról. Ime ez a mócvidék szomorú helyzetképe.

Az ut a meggazdagodáshoz a reklámon át vezet.

Rockefeller

Zsebláz a magyar Olimpuszon

Az utóbbi napokban ismét felvetették, mint annyiszor már, az írói nyomor megszüntetésének gondolatát. Minden részletre kiterjed ez a tervezet és a részletek között akadt jó egynehány, amelyet eltérő ér-
zéssel fogadott a közvélemény. Ingyen vasuti jegy, ingyen fürdőjegy, kedvezményes villamos jegy, betegségi biztosítás, kedvezményes bárő lakás; tagadhatatlan, hogy mindez jól esnék mindenkinek. De hogy ezekben a kedvezményekben egyedül és kizárólag az írók részesüljenek, ez, mintha kissé igazságtalan megoldásnak tünnék fel. Különösen azért, mert

az írók közé számítják magukat olyan egyébként igen tiszteltetreméltó polgártársaink is, akiknek az irodalommal egyetlen kapcsolatuk az, hogy valaha egy csapnivaló rossz verset vagy elbészélést papírra vetettek.

Az ilyenek azután életük végéig félreismert zseninek tartják magukat. És ezekről gondoskodják a társadalom?

Az igazi írókon, a komoly magyar tehetségeken persze, hogy kell segíteni. Am az irodalom története azt mutatja, hogy a magyar író és a magyar költő sohasem volt a sorsnak különös kegyeltje. Ebben a tekintetben nincsen különbség régen elmúlt évszázadok és a közeli-múlt eseményei között.

Nem magyar földön terem a borostyán...

Ahogy az irodalomtörténet lapjait forgatjuk, látjuk, hogy legelső önálló költői egyéniségünk, a lantos *Tinódi* Sebestyén egész élete nem egyéb, mint az anyagiakkal való küzdelem. Bár tulajdonképen mai szemmel nézve nem igen lehet oka panaszra, hiszen Kassa mellett szép háza és szőlője is volt. Mindamellet elmondja magáról, hogy „*sokat fáradt, julkosott, tudakozott és sokat is költött*” mindaddig, amíg a megbízható adatokat összeszedte. Ezekre az adatokra pedig igen nagy szüksége volt, mert krónikáiba „*sem adományért, sem barátságért, sem jélelemért hamisat be nem írt*”. Mintha panaszkodna a derék Sebestyén, hogy nem térítették meg neki a riportok megszerzése körül felmerült készkiadásokat. Hát bizony az ilyesmi még mai napság is megesisik.

Lapozunk tovább az irodalomtörténetben, bárhol nyissuk fel a fejezeteket, mindenütt súlyos anyagi gondokkal, fájó pénzbajokkal találkozunk. Ott van például szegény *Virág* Benedek sorsa, aki több mint százhusz évvel ezelőtt szomoruan állapította meg:

*Cifra bokrétát ne remélj azonban,
Nem magyar földön terem a borostyán.*

Hogy mennyire nem magyar földön terem az elismerés, azt igen

világosan bizonyította Virág Benedek pályafutása. 1810 szeptemberében szörnyű tüzvész pusztított a Tabánban. Ez a tűz elvitte a költő szerény kis vagyontörzsét. Virág Benedek ekkor, minthogy az ujjaépítéshez pénze nem volt, kis szobácskát bérelt magának, melynek összes butorzata, — amint azt a kortársak feljegyzik — „fenyőfa nyoszolya, ily láda, ily könyvpole és ily fiókos asztalka körül három szalmaszékből állott; ha látogatói voltak, a negyedik a nyoszolyára ült”. Ami pedig az első magyar klasszikus költő életútjának végét illeti, arról Vörösmarty Mihály ilyesformán számol be:

„Halála, mint többnyire minden literátoré, rellentő például szolgálhat mindenkinek, ki az ügyefogyott literatura kopár mezejére az élet utjáról eltévedni elég boldogtalan... Az éjjel, hogy a gutaütés eltehetetlenítette, tyukja a fejénél ült, kutyája mellette az ágyon s macskája rajta járt. Ezek voltak ördlői az emberektől elhagyottnak, s mint mondják, egy összerágott cinkandl hevert székén, mellyel hihetõleg orvosságot akart bevenni”.

Temetéséről is úgy tudtak gondoskodni, hogy a régi jóbarátok között gyűjtést indítottak. Persze ezeknek nagy része sem élt tulságosan rózsás anyagi viszonyok között. Így azután az egyik egy forintot adott, a másik ötöt, végeredményben azonban mégis csak összegyűlt a szükséges összeg. Szegény Virág Benedeket legalább tisztességben eltemették.

Tisztességes fizetést a literátoroknak

Bizony nem valami vigasztaló kép. De érdekes, hogy már annak idején is ismétellen felvetették a gondolatot, hogy valamiképen segíteni kellene az írók és költők sivar helyzetén. Így például az első magyar irodalomtörténetíró, Pápay Sámuel már a XIX. század első éveiben megállapította:

Valamint egyéb munkásoknak nem vétek fáradságokért illendő jutalmakat várni, úgy a tudósoknak sem szégyen, sok költéssel, idővesztéssel, nehéz fejtöréssel, s gyakran egészségük rontásával járó literaturai munkásságukért tisztességes fizetést kivánni.

Valamivel később pedig Csaplovics János *Gemälde von Ungarn* című munkájában foglalkozott a magyar írók sorsával. Ebben a könyvben azt mondta, hogy az élő írók száma körülbelül kétszáz és ez a megállapítás élénk ellentmondásokra vezetett. Uglátszik már annak idején is szép számmal akadtak olyanok, akik önmagukat íróknak tartották ugyan, a közönség azonban egészen más véleményen volt. Csaplovics elpanaszolja, hogy az írók fáradozásukért semmiképpen sem kapnak megfelelő ellenértéket, a kiadók nagyon szűkeblűek, így ez-

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

után igen nehéz a magyar írók sorsa. Most már az előfizetési rendszernek is vége. Az emberek félnek valamilyen könyvre előfizetni, hiszen már ismételtlen megégették a kezüket: *a könyv árát beküldték, de a munka soha meg nem jelent.*

Különös írói honoráriumok

Az írói honoráriumok közül is rengeteg sok volt a baj. Nem is olyan régen még meglehetősen ismeretlen fogalom volt erre mifelénk az írói honorárium. Zrinyi Miklós például maga gondoskodott a *Szigeti veszedelem* kiadásáról, Kisfaludy Sándor is a saját költségén adta ki első műveit. Az igaz, hogy amikor azután ezeknek sikerük volt, gyorsan jelentkezett Heckenast, a híres kiadó. Hallatlanul önzetlen volt ez a segítség: Heckenast megvásárolta Kisfaludy Sándornak valamennyi addig megjelent és néhány készülő művét — *összesen 400 váltó forintért.* Még csak az a szerencse, hogy Kisfaludy Sándor elég jó anyagi viszonyok között élt, tehát nem volt tulságosan fontos számára az az összeg, amelyet írással keresett. A legklasszikusabb szerzői honorárium azonban, amelyet a magyar irodalom felmutat, *Katona József* nevéhez fűződik. Katona a Bánk Bánk kéziratával végigházelta a régi Pest csaknem valamennyi kiadóját.

Végül azután Trattner hojlandónak mutatkozott a munka kiadására. A honorárium: a könyv ötven tiszteletpéldánya.

Csodálatos, hogy olyanok is, akikről egyébként az a hit járja, hogy eléggé nyugodt anyagi viszonyok között éltek le életüket, mint például *Kazinczy Ferenc*, aki jónéhány pályadíjjal sietett a nyomorgó írók segítségére, — még ezek is megismerkedtek a nélkülözéssel. Nemrég került a nyilvánosság elé *Kazinczy Ferencnek* nővéréhez intézett egyik levele. *Kazinczy* ekkor már öreg ember volt és keresete alaposan megcsappant.

Nekem valóságos gráziát teszsz — írja — ha őket (gyermekeimet) megtartod. Bizony én nekik enni is alig tudok adni! S irtózatosság midőn neveledő gyermekeimet koplalni, rongyosan látom...

Csokonai vitéz Mihály nélkülözéseiről rengeteget irtak már össze. Amikor pozsonyi lapja, a *Diétai Magyar Muzsa* megbukik, nagynehezen hozzájut ugyan helyettes tanári álláshoz, ez az elfoglaltság azonban csak rövid ideig tart. Utána mindent megpróbál, semmi sem sikerül. Amikor pedig házuk leég, rengeteg adósság szakad a nyakába. Mindent megpróbál, hogy érvényesüljön. Mérnök, szatócs, marhakereskedő és ki tudná még felsorolni a különböző foglalkozásokat, amelyekkel kísérletezik. Minden hiába. Utána pedig keserűen megállapítja: *A zsenialitás jogot ad az életre és köteleességévé teszi az embernek, hogy éljen...* *Csokonai* kénytelen volt a legmegalázóbb kunyorálgatásokra fanyalodni. *Koháry Ferenchez* például ezeket a sorokat intézte: „Hazánkban már nem pusztít semmi ellenség, vége ennek a régi kifogásnak. Él még Excellentiád, s van egy néhány még Excellentiádon kívül, akit hasonló magyar sziv lelkesít; vagynak tudós hazafiak közöttük, akiknek csak egy nosza kell... Egyszersmind pedig alázatosan könyörgök Excellentiád előtt, méltóztasson hathatós párt-

fogása által léteelt adni az én Muzsámnak, hogy az már tovább homályban ne üljön... kénytelen vagyok a kegyelem ajtaján bezöregetni.

Az a munkát fogom világra bocsájtani, amelyet Excellentidd parancsolni méltóztatik és annyi árkust, amennyire kegyelmes rendelése kötelezni fog...

Az eredmény pedig? Az, hogy Koháry tovább protezsálta a költőt — Festeticshez Keszthelyre.

Még kedvesebb az az előfizetési felhívás, amelyet 1800 őszén bocsátott ki Csokonai Vitéz Mihály.

Mostani üres napjaimat kívánván közfáradságra fordítani: jelentem előre az Érdemes Olvasó-Publikumnak, hogy mindennemű Poétai s folyó beszédbe írott Munkácskáimat az új-esztendővel közkézre bocsátani szándékozom. Hogy tehát a Publikum indulatjáról előre bizodalmat vehessek: subscriptora kívánom bocsátani, ily conditziok alatt:

Csak a nevét tessék a venni kívánóknak ezen papirosra feljegyezni, a pénzt akkor fizetik meg, mikor az exemplár a kezekbe mégyen.

Egy tomus áll 12 árkusból s ára lesz garas, olyan kiadásba, mint a Diétai Muzsa. — A gyűjtemény pedig hány tomusra terjed, a nyomtatás mutatja meg: lesz mintegy 3 tomus.

A ki tizre subscribál egy exemplárt ingyen fog nyerni.

A subscribálhatás ideje Vizkeresztig tart.

Ezen Planumnak s csekély Írásaimnak az innepeken való ajánlását is teljes bizalommal kikérem. Debreczenben 15 Xbris 1800.

Csokonai Mihály mk.

Reánk maradt a felhívásnak az a példánya, amelyre a költő jegyzetei rávezette. Ezekből kiderül, hogy Debreczenben 183 előfizető jelentkezett, Patakon pedig 108; összesen tehát 291. Azután következik a számvetés: ha 80 exemplár per 1 forint elkél, kijön az egész nyomtatás ára. Így tehát, ha az előjegyzett példányokat kifizetik: „*nemcsak a költség kijő, hanem a második darabot is meg lehet rajta indítani*”.

A következők pedig igazolták a régi mondás helyességét, amely szerint nem szabad előre inni a medve bőrére...

Magyar írók és a pénz

A film pereg tovább... Ott van Szigligeti Ede, aki *Két pisztoly* című darabjának végére bizonyára indokolt óvatosságból ezt a megjegyzést illesztette: *Minden becsületes és művelt emberről fölteszem, hogy az írói jogokat tisztelven, ezen színművemet egyezésem nélkül sem után nem nyomtatja, sem le nem fordítja, sem elő nem adatja.* Azután a másik híres népszínműirő, Tóth Ede, aki mint vándorszínesz, gyalog bandukol dermesztő hidegben, télvíz idején egyik faluból, egyik városból a másikba. A vándorlás közben eljut *Krimszky* Gézához, a dombóvári állomás főnökéhez, aki a szerencsétlen embert ágyba fekteti, gyógyíttatja. Itt éri azután az a hír, hogy a *Falu* rossza elnyerte a Nemzeti Színház pályadíját, száz aranyat.

HIRDESSZEN
az „ERDÉLY ÉLET“-ben!

Petőfi küzdelmeiről felesleges külön megemlékeznünk. Ami pedig a költőnek az anyagiakról való véleményét illeti, arról Sorshuzás előtt címmel a következőket írja:

*Kétszázezer forint!... reá
Gondolni is alig merek.
Nagyur leszek, mennykő nagyur,
Föltéve persze: ha nyerek.*

*Aztán — most már kész pénzemért!
Jó téli öltönyt varratok,
Mert közel a tél, s mostani
Ruhámban meg is fagyhatok.*

*Vajon hová teszem e pénzt?
Mindenhá, csak ládámba nem!
Meg nem penészedik az én
Láddamban, hiszem istenem.*

*Mily jól esik majd, ha fogat
Vicsorgat én rám a hideg,
Hahá! mily jól esik: jüget
Mutatni ő kegyelminek.*

*Amint nyerek: elnyargalok
Tóth Gáspárhoz nagy hirtelen,
És a jó urnál eddigi
Kontóm szépen lequittelem;*

*Ugyám, de hátha nem nyerünk...
Ha nem nyerünk: Isten veled,
Jó téli öltöny!... de se baj,
Megszoktam már a hideget.*

Vörösmartyól Cholnoky Lászlóig

De a nyomoruság korszaka az író halálával sem szűnik meg. A hátrahagyott családtagok nélkülözéseiről, küzdelmeiről könyvtárakat lehetne összeírni. Vörösmarty Mihály családjának érdekében maga Deák Ferenc indított országos gyűjtést. Amint ismeretes, a Szózat költője teljesen vagyontalanul halt meg és minden támasz nélkül hagyta hátra feleségét és három gyermekét. Deák gyűjtése eredménnyel járt:

*BCU Cluj / Central University Library Cluj
rövid idő alatt 103.000 forint gyűlt össze az árvák javára.*

Végül a közelmúlt... E sorok írója előtt meglevenedik szegény Riedl Frigyesnek, a pesti egyetem felejthetetlen professzorának alakja. Utoljára azokban az években jártam nála, amikor a tanári fizetések értéke erősen lecsökkent, a tüzelőbeszerzés körül pedig komoly nehézségek merültek fel. Hideg téli nap volt, Riedl lakásában nem égett a tűz. Dolgozószobájában ült a professzor, karosszékben, takarókkal bebagyalázva és olvasott. Lábánál csöppnyi kis villanykályha adott „meleget”. Amikor pedig csodálkozva megkérdeztem tőle: nem fázik-e, világoskék gyermeki szemeit reám emelte és így felelt:

— *Oh, dehogy! Ezek a tekarók igen melegek.*

Azután Krudy Gyula sorsa, akinek halálakor kiderült, hogy lakásából a villany már hetek óta ki van kapcsolva. Azután a tragikus véget ért Cholnoky László, akiről derős adatot is feljegyeztek. Cholnoky ugyanis szerette írásait ismételten értékesíteni. Megtörtént, hogy egyik hetilapnak — *hétszer adta el más-más címen ugyanazt a novelláját* Ez csak akkor derült ki, amikor a lapnál kötetet akartak csinálni a Cholnoky-elbeszélésekből. Megkérdezték, miért „bocsátkozott ismétlésekbe”. Kedves naivitással válaszolt:

— *Hja kérem, van önnek fogalma arról, hogy milyen szivtelenek a magyar kiadók? Hiszen ha ugyanazzal a címmel adtam volna el, higgye el, nem vette volna meg a novelláimat...*

K—n dr.

Bécsi levél:

**Száz millió font megszerzésére
egyestültek a világ Weiszbergerrel.
— Újabb fejlemények a hatalmas
örökség ügyében**

(Arad.) Sokat irtak annak idején a lapok az ugynevezett Weiszberger-féle ausztráliai örökségről, amely
lázba hozta az aradi és erdélyi Weiszbergereket.

Konzorcium is alakult, hogy megszerezze a
százmillió angol fontnyi örökséget,

amelyet egy magyarországi származású Weiszberger hagyott hátra Ausztráliában. Eddig azonban

**senki egyetlen pennyt sem látott a képzeletbeli
milliárdokból,**

amelyekért most — mint Bécsből írják nekünk — a bécsi Weiszbergerek is jelentkeztek.

A pör immár 50 éve folyik. Az előtörténete olyan, mintha regényíró fantáziája szülte volna. A mult század közepe táján a fiatal Weiszberger Lipót fűszeressegéd Magyarországból kivándorolt Ausztráliába. Itt azután szerencsés telekspekuláció és az ausztráliai telepeseikkel folytatott üzeletek révén

hatalmas vagyona tett szert.

Amikor 1888-ban meghalt, rengeteg földbirtokot, gyárat, áruházakat és hajózási vállalatokat hagyott hátra. Weiszberger nem készített végrendeletet, nem is volt nős és így nem volt künn közvetlen örökös, aki átvehette volna a rengeteg vagyont. A kormány vette át az óriási vagyón kezelését, amely már akkor is sok millió fontot tett ki. **Az évek során a hagyaték kerek 100 millió font sterlingre növekedett.**

Közvetlenül az ausztráliai nábob halála után Európában összesen 1200 Weiszberger jelentkezett, akik igényt támasztottak a kivándorolt milliomos hagyatékára.

De egyik sem tudta bebizonyítani okmányyszerűen, hogy rokona az elhunynak. Az angol kormány természetesen vonakodott kézzelfogható bizonyítékok híján kiszolgáltatni a nagyértékű örökséget. A világháború következtében az örökösödési pörben hosszabb szünet állott be. Közben az elhunyt szűkebb családi környezetéből 42 magyarországi várományos erőlködött fáradhatatlanul azon, hogy bizonyítékokat produkáljon örökösödési jogcime alátámasztására. Tanuvallomásokkal és régi anyakönyvi kivonatokkal sikerült annyira tisztázniok az ügyet, hogy már az angol kincstár is kénytelen volt őket komoly igénylőknek tekinteni.

Nemrég azután döntő fordulat következett be.

Az angol kormány értesítette a magyar igazságügyminisztériumot, hogy hajlandó kiszolgáltatni a Weiszberger-féle hagyatékot.

Mindenesetre ragaszkodik ahhoz, hogy az 50 éves kezelés tulmagas költségeit megfizessék neki. Jelenleg tárgyalások folynak a magyar igazságügyminisztérium és az angol kormány között az irányban, hogy ezeknek a költségeknek nagyságát megállapítsák. Azután a magyar hatóságok feladata lesz, hogy az átvett értékeket az örökösök között megfelelően felosszák.

Most azután a bécsi igényjogosultak is megszólaltak. Elég sokan vannak. Nemcsak Weiszbergerek, de Löwinerek, Gartenbergerek, Löwenbeinok és Grosgrünök is.

A csoport vezetését Weiszberger Alfréd volt bankigazgató vette át.

A bécsi rokonok azt remélik, hogy ők is tekintélyes részt kapnak a mesés vagyomból. De ugyanezt remélik az aradi, timișoarai, oradeai és a többi Weiszbergerek is.

Londoni levél:

Beszámoló egy különös országról, ahol nem mesélnek az emberek

Amikor az idegen megérkezik Newhavenbe, félszerbe taszigálják, ahol alaposan megvizsgálják az utlevelét és podgyászát. Először az angolt és diplomatát veszik elő és csak azután kerüli a sor a külföldire.

Csak ezután lehet kimenni a perronra, a vonatra. A III. osztályban is szőnyeg borítja a padlót és a falak ki vannak párnázva a tetőig. A fa finom politurozott mahagoni. Rohan mellettünk a vidék. Nem is érezzük, hogy a vonat száguld. Mindenki hallgat. Mindenki alszik ezen az angol reggelen. Csak a velem szemközt ülő hölgy reggelizik. Angol reggelit hozatott az étkezőkocsiból.

A vonat nyílt csarnokban áll meg. Autótaxik várnak. A formájuk? VII. Edvard korszakának elejéről. A pályaudvari csarnokból autó visz ki a városba, amely igen különös és amelynek London a neve.

A házak mind szigetek. árok választja el mindegyiket a gyalogjárdától és hid állítja helyre az összeköttetést. És az emberek is szigetek. A saját házukban. A rendőr egy kék sziget a forgalom tengerében, amelynek dagálya reggel 8-tól esti 11-ig tart. Akkor következik az apály. Perzselő napsugárban sétálni viszik az emberek az esernyőt. A nők nemzeti viseletben járnak: evikker ül az orrukon és a szalagot a fülükre csavarják.

Mindenütt ezt hallani: „I am sorry”. Magyarul: szomorú vagyok. Rátapos valakinek a lábára: „I am sorry”. Halálesetet jelentenek:

„I am sorry”. Akár katasztrófa, akár apró baleset történik: „I am sorry”. Az angol kutyák is úgy néznek rád négyszögletű pofájukkal, mintha ezt mondanák: „I am sorry”.

Párisban a szerelmesek vidámak, pajkosak, tréfásak és a földalattiban is csókolóznak. Londonban

komolyak, zárkóztak, megfontoltak és bucsuzáskor lemondóak.

Mi vár vajjon otthon a kereskedőre? Alkalmadtán családi civakodás és majdnem mindig ürücomb bors-mártással. Aki tudja, hogy ez az étel az angol ember vacsorája, aki maga is megkóstolta ezt a nemzetieledelt, az meg fogja érteni, hogy miért oly borús ezeknek az embereknek a napi látóhatásuk. A ködről nem is beszélünk ezuttal. „I am sorry”. Bizonyára ennek jegyében irták meg az őskorban az angolok nemzeti szakácskönyvét.

A mindennapi ürühus bekebelezése után hallgatagon ülnek az ebédlő kandallójánál. Kánikulában is, ha nem is ég tűz benne.

Senki sem beszél.

Mit is beszélnének egymással, ha átadják magukat a bors-mártásos ürühus utóhatásainak? Valahol arról álmodik egy hamutartó, hogy használatba veszik. Ez csak álom.

A hamut a szőnyegre szórják és — hallgatnak.

Valamelyik vidéki gimnázium növendékei nézik meg London szépségeit és nevezetességeit. Csendes, jómodoru, kedves és csinos fiuk. Az egyenruhájuk: flanell-nadrág, kék kabát, amelynek baloldali felső zsebében ott látható az iskola címere. Az egyik fiu mégis rosszalkodik. háthaüti a társát. Egy másik fiu, aki a csoport vezetője, megint a rendetlenkedőt. Ez elpirul és csak ennyit mond: „I am sorry”. És aztán megint ugyanolyan csendes és szomorú, mint a többi.

Egy gentleman. Hát ez a gentleman a nyolcvanmillió város kellős közepén, a banknál szállt fel a földalattira. Hogy ült? Pipa a szájában, a kalap a fején, esernyő a kezében, lábai keresztben egymásra vetve. Rohan velünk a föld alatt a kipárnázott, rugóban himbálódzó vonat. A gentleman egyszerre nyugtalankodni kezd. A kabátja egy fonala irritálja hosszú, vörös angolnyakának gondosan leberetvált bőrét. Az irritáció fokozódik. Feláll és

mindenki szemeláttára nyugodtan és előkelő mozdulattal leveszi a kabátját.

Ő áll kalappal a fején, félretéve az esernyőjét, hófehér ingben, kifogástalan mellényben, eltávolítja a zavart okozó szíjat, felveszi megint a kabátját, leül, magához veszi az esernyőt, keresztbeteszi a lábait. És az egész művelet alatt még csak ki sem vette a pipáját a szájából. Egy gentleman eltávolítja azt, ami zavarja, ami zsenirozza. Ő maga sem zsenirozza magát. Nem kell zseniroznia magát, mert azért gentleman.

Nálunk a fiuk illetlen szavakat irnak a házak falára. Az idősebb fiuk pedig politizálnak. Londonban a vallási egyesületek irkálják tele a falakat, vagy ragasztanak ki plakátokat. Egy reggel felébredtem. Nem volt házfal, személtáda az uccán, nem volt levélszekrény, amelyen nem volt olvasható: „God is love”. Isten a szeretet. Ebben a városnegyedben ugyanis kvekkerek laknak.

Londonnak legcsendesebb uccája a Pall Mall. Talán egész Angliá-

nak, az egész világnak legcsendesebb uccája. A klubok uccája A klub pedig a lelkinyugalom gyakorló-tere.

Igazi angol éjjel-nappal a klubjában tartózkodik, főként ha agglegény.

Egyszer ilyen gentleman a klubban magához intette a szolgát és rámutatva a mellette levő fotőjre így szólt:

— *Kiviheti már a szomszédomat. Két napja halott.*

Az anekdóta nem jegyezte fel, de én szentül hiszem, hogy a szolgáló szóltanul meghajolt, szóltanul teljesítette a parancsot, nyugodtan elhívta a halottkémeket, hogy ez megállapítsa, hogy a csendes klubtag nem úgy hallgat, mint máskor, hanem bevonult a nagy hallgatásba, az örök csendbe.

Sok a koldus. Esténként mindenütt *rengeteg a részeg nő.* Némely vendéglőben nem sértik meg a pincért borralalóval nyilvánosan. Ez tapintatlanságnak számít.

A tekintélyes összegű borralalót egy tányér alá teszik és csendesen eltávoznak.

A pincér természetesen nem köszön. Nem alázkodik meg szolgálai módon.

Ne köszönj sokat. Ez a tizennegyedik parancsolat. A köszönés kontinenszű valami. Olyan kedélyes dolog, közeledést kereső szokás. A splendid isolation alaptörvénye e szigetország szigeteimbreinek.

Bemegy a nagy áruházba. Senki sem törődik veled. Megnézhetsz mindent. Megtapasztalhatsz mindent. Elvehetsz mindent. A pénztárnál fizetsz. Egy hallgatag kisasszony becsomagolja a portékát. *Senki sem mosolyog rád.* Senki sem szól hozzád. A manager kifogástalan ruhában, komoly arccal jár-kél, ő a felvigyázó. Ezt a feladatát a legnagyobb diszkrécióval végzi. Egyébként senki sem törődik veled. Szinte kedved szottyán rosszalkodni. Vajjon kiutasítaná? Alig! A manager és a többi angol nem is várnának más külfölditől...

Vendégségben vagyok. Elragadtatással beszélnek a kontinensről. Egyszerre hozzám fordul a háziasszony:

— *Parancsol még egy teát?*

— *Köszönöm, nem kérek.*

Nem is kínálnak többé. Az angol nagyon komoly és az udvarias nem-et komolyan veszi és véglegesnek.

Az angol világalom centrifugális erő révén jött létre. Az angolok egyre távolabb hajoztak Angliától. Gyarmatokat alapítottak, hogy ne kelljen többé visszatérniök. És így mindenütt angolok ültek. Miután valahogyan mégis csak együvé akartak tartozni, ezek a szétzört angolok összeácsoltak tehát maguknak egy világhírodalmat.

REUSZ műjéggár

3 havi üzemjavítási és modernizálási munkálatok befejezése után a **legjobb műjeget** hozza forgalomba. — **Házhozszállítás teherautokon.** Pontos kiszolgálás, hatóságilag engedélyezett hűtőtelep.
Bul. Reg. Ferdinan 23. Tel. 141.

Madridi levél:

Tigrisek társaságában nyilatkozik Rasputin Mária állatszelistő apjáról, aki „sohasem volt más, mint alázatos szolgálója a cárnak, Oroszországnak és a népnek!

— Hogy mióta dolgozom állatokkal? — kérdezte Rasputin Mária a hozzáintézett kérdésemre. — Nem régen. Eddig az állatok nem nagyon szoktak meg. Bizonyára hallott róla, hogy baleset ért. Megtámadott egy tigris.

Rasputin Mária, a hírhedt Rasputin orosz szerzetes leánya, gyorsan kiugrott az acélketrecből. A rács mögött hat hatalmas sárga és fekete macska dulakodott. lát tigris. Hat óriási állat. Már maga a beszélgetés is kalandoszerű ebben a környezetben, de még nagyobb a kalandorszerűség, amikor

a tigrisek Rasputin leányának nézésétől meglapulnak, mint a megrémült macskák.

Este, a produkció előtt, Rasputin Mária a cirkusz porondján, a ráccsal kerített körben néhány szót szól a közönséghez. Mellette egzotikus ruházatu, kis termetű férfi áll. Fején fehér turbán. Lépésről-lépésre követi az acélketreccben. Ime a nagy attrakció.

A tigrisek ordítva rohantak be a keskeny folyosón át a ráccsal kerített térre. Idegesen tolakodnak összevissza. Mintha a kis alagutat, amelyen át korbáccsal üzték őket, meg mindent, ami benne van, a megaláztatásért össze akarnának rombolni. Fújva, hógve rohannak végig a folyosón.

Mihelyt meglátják Rasputin Máriát, rögtön elnémulnak.

Egyetlen szavára, vagy mozdulatára egyik emelvényről a másikra ugranak a fenevadak, szabályos sorban a rács mellett. Egyetlen szó elegendő, hogy emelvénytől emelvényig testükkel hidat formáljanak és csoportokat alkossanak. Mária mindent tehet velük. A kistermetű ember, az állatok ápolója, némán figyelve áll mellette. Vége a produkciónak. A vadállatok bűsz ordítással a keskeny folyosón át visszaroohannak ketreceikbe. Rasputin Mária és kísérője kijönnek az elkerített köröndből. Szóltanul meghajol a lelkesen tapsoló közönség előtt.

Fél órával később szemben ülök vele csinos öltözékében. Alig kezdünk beszélgetni, kopogtatnak az ajtón. A küszöbön félénk leányka jelenik meg. Autogrammot kér albumja részére. Rasputin Mária mosolyogva írja be a nevét az albumba.

Rasputin Mária középtermetű. Göndör haja világosbarna. Azt mondja, hogy szemei és sasorra az apjától, száj és áll az anyjától való örökség.

— Mit meséljek? — kérdi kissé félénken.

— Sok cikket olvastam az apjáról. Láttam filmben, ahogy Barrymore és Conrad Veidt alakították. Könyvekben is sokat olvastam róla. Ambár a színészek és írók adataikat harmad- és negyedkézből kapták, mégsem átallották az ön apját, mint társadalomelienes lényt beállítani.

— A legtöbbembernek ez a benyomása róla — kiáltja elkeseredetten. — Igaztalan benyomás. Az emberek könyvekből és filmből kapják a benyomásokat és így az a hiedelmük, hogy az apám olyan Svengali-fajta ember volt

Beképzelik maguknak, hogy az apám hipnotizálta az áldozatait és e célból megfosztotta őket akaratuktól.

Ez közönséges hazugság! Az apám sohasem volt hipnotizőr. Sohasem űzte a hipnotizmust. Az igaz, hogy vallási meggyőződéseiben sziklaszilárdan hitt. Ez a hite sokszor olyan erős volt, hogy másokat meggyőzni és belső lényének egész erejét rájuk ruházni tudta.

— Milyen volt a viszony az apja és Inssupov herceg között?

— Apám bizott benne! — hangzik a válasz. — Azt mondják, hogy Inssupov herceg ölte meg az apámat. Ha csakugyan megtette, nem tudom, miért tette.

Inssupov herceg Oroszországban napi vendég volt a házukban. Valahányszor találkozott az apámmal, megölette és megcsókolta

Ha beszélgetés közben lepték meg apámat és a herceget, joggal hitték, hogy jóbarátok. Most azt mondják, hogy Inssupov gyilkolta meg az apámat.

Bárki is legyen az apám gyilkosa, csak olyan ember lehet, akit apám a barátjának tartott.

Rasputin Mária szemében fény gyullad fel.

— A tigriseket többre becsülöm. Ha ezek el akarnak kapni valakit, előbb fujnak, feléje ugranak és ufána kapnak. De előbb nem hiszelgik be magukat, hogy azután, miután már megbiznak bennük, hidegvérrel gyilkoljanak. Apám mindenkiben megbizott. Bizonyos értelemben igen egyszerű ember volt. Ha azt mondták neki, hogy ne bizzék valakiben, mert az illető gonosz ember, nem hitte el. Azt hitte, hogy minden ember jó.

Az ő szemében minden ember egyforma volt.

Mindenkivel egyformán hánt, nagyherceggel ép úgy, mint paraszttal. Azok, akik alázatos viselkedéshez voltak szokva, nem tudták őt megérteni. És amit nem értenek meg az emberek, attól félnek. Apám maga is paraszt volt. Szerette a rögöt. Hiszen belőle származott. A népét is szerette. És a népe is szerette őt. A legszegényebb ember is eljöhett hozzá a faluból.

Senki se távozott tőle üres kézzel.

Emberi szenvedés nem volt közönyös apám előtt. És mindig szakított magának annyi időt, hogy a legalacsonyabb rangú ember gondját és panaszait meghallgasssa.

A cár számkra mindig az atyuska, a cárné az anyuska volt.

A cár valamennyiünket barátainak tekintett és atyánk haláláig valamennyien boldogok voltunk. Apám abban különbözött a többi embertől, hogy élete céljául azt tűzte ki, hogy az embereket boldogabbá tegye. Ezt akarta, mert jól ismerte az orosz nép tulnyomó részének kemény életét. Könnyíteni akart a paraszt terhein, szebbé akarta tenni az életét.

Tovább beszél. Folyton az apjáról, a hatalmas szerzetesről, aki-

ben egy gyermek kedélye lakózott. Végül megkérdezem:

— Hogy jutott eszébe, cirkuszhoz szerződni?

— A forradalom után el kellett hagynunk Oroszországot. Apám halott volt. Elöttem állt a létért való küzdelem. Egyideig mint orosz táncosnő működtem. Azután mint műlovarnó egy cirkuszhoz kerültem. Később átvettem a menázs számára lovak és ponnik idomítását. Most tigriseket idomítok. Hogy mi lesz ezután? Nem tudom.

— De mégis, mi vonzza a cirkusz életéhez? Miért választotta éppen tigrisek idomítását?

— Szeretem az állatokat. Mindig is szerettem. Ezért is jött jól ez a cirkuszi tevékenység. És aztán — dolgoznom kell. Ilyenkor boldog vagyok. Hogy miért éppen tigriseket idomítok? Két gyermekem van. Ezek enni akarnak. És én is enni akarok.

Mosolyogva nyújtja felém bucsuzóul a kezét. Ebben a mosolyban bánat és bátorság, asszonyiség, elszántság és szeretetreméltóság van. Rasputin Mária az apja leánya.

Bécsi levél:

**Kalandornők és szélhámosnők, akiket
ellenállhatatlan kényszer, a nagyravágyás
ördöge sodort le a tisztesség útjáról**

Nemrég a legelőkelőbb bécsi divaláruházakban fiatal, elegáns nő jelent meg, a legdrágább ruhákat vendélté és szállóbeli lakására küldte azokat.

A nő eleganciája és az elsőrendű szálló neve megszerezték számára a hitelt és ilyen módon rengeteg drága ruhát, köpenyt és kalapot vásárolt.

Ez így ment jódarabig, amíg egyszerre valaki gyanút fogott, annál is inkább, mert az elegáns fiatal hölgy egyetlen számlát sem egyenlített ki. Kiderült, hogy a hotel-számláját sem fizette ki. Végül is

letartóztatták.

Kiderült aztán, hogy az elegáns fiatal nő nem más, mint egy kis vidéki elárusítólány, aki igen szegényes viszonyok között élt és nagyon kevés pénzzel jött Bécsbe. A rendőrségen azt mondta a kihallgatást végző rendőrtisztnek, hogy

belső kényszerből szélhámoskodott.

Mert végre egyszer „nagy nő” akart lenni, olyan nagy nő, amilyent a moziban látott.

E szélhámosással kapcsolatban sok érdekes esetet tudnak az itteni bűnügyi osztályon.

Néhány évvel ezelőtt az egyik előkelő semmeringi szállóban St. grófnő szállt meg társalkadónőjével és soffőrjével. A feudális név, a kisérő személyzet és végül az elegáns autó azt a hitet ébresztették a „grófnőben”, hogy senki sem lesz oly tapintatlan, hogy a szállodai számla kiegyenlítését követelje tőle. Néhány hétig vidáman élt, anél-

kül, hogy a szálló igazgatósága egyetlen fillért is kapott volna föle. Egy éjjel illatosan ment a bárból a szobájába, ahol a társalkodónője várta. Nevetve és dülöngézve így szólt hozzá:

— Képzeld, megérkezett az igazi St. grófnő. Most azután el kell tünnünk!

Félóra mulva a „grófnő” a társalkodónővel és soffőrrel együtt elutazott.

A háboru után raffinált szélhámosnő egész sorozatát a körülményeknek kihasználta, hogy bejusson egy angol arisztokrata-családba. Kairó egyik kórházában ápolónő volt. Egyik ápolója, egy angol fiatalember volt, aki huzamosabb ideig élt Afrikában és néhány hónappal előbb megnősült. A feleségével rövidesen végzett egy alattomos betegség, amely a férjet is megtámadta. Ezért feküdt a kairói kórházban. Egy alkalommal megmutatta az ápolónőnek elhunyt felesége fényképét és megjegyezte, hogy az ápolónő nagyon hasonlít rá. Ekkor

vakmerő elhatározás érlelődött meg az ápolónőben.

Az angol fiatalember nemsokára meghalt. Az ápolónő magához vette a fiatalember és elhunyt felesége okmányait. Angliába hajózott, ahol mély gyászba öltözve, felkereste az elhunyt családját, ahol

az elhunyt özvegyekéni mutatkozott be.

A szerencsétlen szülők egyetlen fiukat veszítették el. Örültek, hogy legalább a feleségét ölelhetik keblükre és úgy bántak vele, mintha saját gyermekük lett volna. Körülbelül két évig játszott a ügyesen szerepét a volt ápolónő. Ekkor azonban utolérte végzete. Allítólagos férjének volt barátja, aki Afrikában sokat volt együtt az igazi házaspárral, hirtelen betoppant a családi kastélyba és

leleplezte a szélhámosnőt,

akit természetesen elkergettek.

Messzi célt akart elérni egy nő, akinek származását sohasem sikerült megállapítani. Ez a becsvágyó teremtés a cári birodalom koronája és jogara után nyújtotta ki a kezét 1772-ben. Előkelő párisi szárdődban fiatal nő szállt meg, aki Aly Emettée cirkassziai hercegnőnek adta ki magát. A kissé operettszerűen regényesen csengő név azonban nem kellett gyanút és így

sikerült is hamarosan az előkelő gavallérok egész körét maga köré gyűjteni. Minden férfit magába bolondított.

Azután csak játszott velük, hogy kihasználja őket. Nagyon ravasz és raffinált teremtés volt. Nagyszerűen értett hozzá, hogy az emberek butaságát a maga előnyére fordítsa. A gavallérok közül leginkább Oginski Mihály litván hetmant részesítette előnyben, aki elvesztette ugyan mesés vagyonát, amikor száműzték hazájából, de mégis voltak dús-gazdag barátai, akik támogatták. Oginski teljesen belebolondult a szé „hercegnőbe”. Ez azt a mesét adta be neki, hogy Perzsiában dús-gazdag nagybátyja van és ő lesz az általános örököse. Egyelőre azonban kölcsönökből kénytelen élni. A hatalmas örökséget annak idején megosztja Oginskivel, ha hajlandó őt támogatni.

A száműzött hetman a legnagyobb örömmel ment bele a dologba, mert azt remélte, hogy

a perzsiái nagybácsi pénzével visszaszerezheti Litvániában egykori hatalmát.

De Oginski barátai beszüntették a pénzküldeményeket. A hercegnő pedig nagylábon élt és fünek-fának tartozott. A hitelezők kezdtek tolatkodóan jelentkezni. A „hercegnő” egy szép napon eltűnt Párisból és kerülőutakon Németországba ment.

Itt ügyes csalások révén sikerült befurakodnia Fülöp Ferdinánd limburg-stirumi uralkodó herceg obersteini kastélyába.

A herceg beleszeretett a raffinált nőbe és rendelkezésére bocsátotta az egész kastélyt. Ugy őmagába bolondította a herceget, hogy ez hajlandó volt feleségül venni.

Első miniszterének közbelépése azonban meggyűlöltette a házasságot és leleplezte a szélhámosnót.

Gyorsan eltűnt a kastélyból. Velencébe utazott, ahol új ismeretségekre tett szert, majd Raguzában telepedett le. Itt aztán Erzsébet cárnő leányának és a meggyilkolt III. Péter cár unokájának adta ki magát.

Raguzából levelet írt a szultánnak és szövetséget akart vele kötni Katalin cárnő ellen.

Nagy ígéreteket tett a szultánnak, ha támogatni fogja az orosz trónra való jogos igényeit. Katalin cárnő tudomást szerzett a dologról. Szörnyű haragra gyulladt. Megparancsolta akkori kegyencének, Orlov grófnak, aki az orosz hajóhaddal éppen az olasz vizeken tartózkodott, hogy minden körülmények között hozza Oroszországba a szemtelen szélhámosnót.

Orlovnak sikerült „Erzsébet hercegnő” (így nevezte magát) bizalmába férkőznie. Erzsébet nem tudott ellentállni Orlov férfiasságának és megajándékozta kegyeivel. Orlovnak csak az lebegett szemei előtt, hogy a cárnő parancsát teljesítse. Addig hízelt a „hercegnőnek”, amíg szerelmes szavakkal sikerült felcsalnia a hadihajójára. Alig tartózkodott a fedélzeten, a hajó már ki is futott a kikötőből.

Fogolyként Kronstadba vitték a hercegnőt.

A Péter-Pál erődbe zárták meglehetősen kényelmes zárkába és mellette hagyták komornáját, aki vele szökött Németországból.

Az álhercegnőt sokszor kihallgatták. Kiderült, hogy nem is orosz és nem is perzsa. Sem oroszul, sem perzsiául nem tudott. Katalin cárnő okvetlen meg akarta fejteni ellenfele származásának rejtélyét, de a fogoly megtagadott minden felvilágosítást. De okmányokat sem tudott felmutatni, hogy a trónra való jogosultságát igazolhassa. Többszöri eredménytelen kihallgatás után sötét zárkába dugták, amely a Néva medre alatt volt. Egy árvíz alkalmával szándékosan megfeledkeztek róla és borzalmas halállal mult ki.

Pénzfelvételekre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

Közérdekből

sürgősen tűnjön el Aradrói dr. Székely Aladár, az ügyvédi tekintély sirásója

(Arad.) Ha valakit a nagy nyilvánosság előtt pellen-gére állítanak, az emberek rendszerint két táborra oszlanak. Az egyik kárörvendve beszél a kipellengérezettről, a másik viszont mártírnak tekinti és sajnálja.

Legutóbbi számunkban éles megvilágításban mutattuk be Arad közönségének a dr. Székely Aladár—Ortutay Lajos duettet.

Ezuttal az emberek egy táborban maradtak: az örvende-zők táborában. Végre nyomtatásban láthatta mindenki erről a két „diszpolgár”-ról mindazt, ami amugyis köztudomásu volt, de csak szóbeszéd formájában. Az emberek szinte fellélekzettek az örömtől, hogy

végre megírták az igazat a nyuzó ügyvédről és hozzáálló háztulajdonos-klienséről.

Telefono és személyesen gratuláltak ismerősök és ismeretlnek szerkesztőknek, hogy dr. Székely Aladár ügyvéd és Ortutay Lajos háztulajdonos garázdálkodásait végre megírta. Ebből is látszik, mennyire ellenszenves dr. Székely Aladár, az ügyvédi kamarának ez a szégyene és Ortutay Lajos, a Háztulajdonosok Szövetségének ez a diszpéldánya. Amnyi anyagot kapott a szerkesztőség az ügyvéd és háztulajdonos viselt dolgairól, hogy akár teljes esztendeig egyébbel sem kellene megtöltenünk az Erdélyi Élet hasábjait, mint azzal,

hogyan nyuzta meg dr. Székely Aladár nemcsak perbeli ellenfeleit, hanem saját klienseit is és azzal, mennyi felesleges munkát ad az aradi bíróságoknak Ortutay Lajos, ez a perlekedési mániában dühöngő háziur, akinek éppen elég oka volna szerényen és szótlanul visszavonulni uzso-ravarába.

Nekünk azonban csepp kedvünk sincs ahhoz, hogy szeny-nyes dolgokkal töltsük meg lapunk hasábjait. Ez ellen tiltakozik izlésünk és olvasóközönségünk megbecsülése. Mi sokkal komolyabb és érdekesebb olvasnivalót szánunk lapunk olvasóinak, mint a kliensei és perbeli ellenfelei pénzén meggazdagodott ügyvéd sintérkedését és Ortutay Lajos okvetetlenkedéseit.

Mi ennek az egymásra talált párnak kipellengérezé-sével kötelességet teljesítettünk polgártársaink iránt. A saját ügyünkben szólaltunk fel, amit nem szívesen tet-tünk, de kénytelenek voltunk vele, hogy másokat figyel-meztessünk:

**kerüljétek dr. Székely Aladár ügyvédet és Ortu-
tay Lajost, mint a bélpoklosokat,**

mint ahogy a társadalmi érintkezésben minden jóizlésű ember elkerüli őket.

Rá kellett végre mutatnunk arra, hogy dr. Székely Aladár nem a megnyert pörök expenznótáiból szerzett Aradon házakat.

**Dr. Székely Aladár elrettentő példája annak,
hogy milyenek nem szabad lennie az ügyvédnek.**

Elsősorban arra kell törekednie a lelkiismeretes ügyvédnek, hogy peren kívül kiegyeztesse kliensét a perbeli ellenféllel és ne legyen ügyvédi tevékenységének az az alapja, hogy ne engedje még csak szóba állni is a perbeli feleket, mert hátha kibékülnek.

A lelkiismeretes ügyvédnek nem szabad a pört csupán azért huzni-halasztani, hogy minél több költséget okozzon a pereskedőknek, akiket aztán a maga kisajátított fejesteheneinek tartson és a bőrt is lenyuzza róluk.

A lelkiismeretes ügyvéd nem szipolyozza ki a saját ügyfelét és nem pörösködik apró differenciák miatt csupán azért, hogy minél több költséget csináljon.

A lelkiismeretes ügyvéd csak akkor vállal pört, ha valami kis remény van annak megnyerésére és nem vállal el mindenféle kétes ügyet csupán azért, hogy minden körülmények között kiüritse a megbízója zsebeit.

Sajnáljuk, hogy nekünk kell erre kioktatnunk dr. Székely Aladár ügyvédet. Ha emberi érzés, ha ügyvédi lelkiismeret lenne benne, nem került volna oda, ahol most van:

a közutálat központjában.

Az ügyvédi kar panaszkodik, hogy az emberek nem nagyon bízzák rájuk ügyes-bajos dolgaik elintézését.

Az emberek félnek az ügyvédektől és hogy idáig fajult a helyzet, annak főként a Székely Aladárok az okai, akik kiméletlenségükkel, határtalan pénzhétségükkel, lelkiismeretlenségükkel aláásták az ügyvédi kar tekintélyét és csorbát ejtettek az ügyvédi kar presztizsén.

Fogjanak össze az ügyvédek és közösiítsék ki a Székely Aladárokat.

Ne legyenek elnézőek a kollegialitás hangoztatásával, mert a Székely Aladárok éppenséggel nem kollegiálisok és saját ügyvédtársaikkal szemben is úgy járnak el, mint a saját klienseikkel és a perbeli ellenfelekkel.

Mihelyt megtisztul az ügyvédi pálya a Székely Aladároktól, a közönség bizalma is vissza fog térni az ügyvédek iránt.

Ennyit akartunk még mondani. És most dezinficiáljuk kezeinket és a magunk részéről egyelőre elintéztnek tekintjük az affért.

Newyorki levél:

Paradicsomi állapotok a válóperek városában, ahol csalódott asszonyok, klábrándult férjek a legrövidebb időn belül visszanyerik szabadságukat

Reno, az amerikai Nevada állam fővárosa világszerte ismeretes, mint az a hely, ahol a legkönnyebben lehet elválni. A nevadai parlament 1926 március 17-én fogadta el a törvényt, amely kimondja, hogy

minden idegen már hat hét múlva illetőséget kap az addigi hat hónapos ott lakás után.

Ez a törvény vette meg alapját a válópöri iparnak, amely hamarosan hihetetlen mértékben felvirágzott. A pörkompetencia elérésére előírt idő megrövidítése, liberális válási törvények, összekötve még liberálisabb joggyakorlattal, Nevada államnak kivételes helyet biztosítottak az Unió többi államával szemben, mert ezekben a puritanizmus még mindig megnyilatkozik a rigorózus válási törvényekben.

Az Unió legtöbb államában csak a kegyetlenséget, iszákosságot, bűnözést és elmebajt ismerik el válóoknak.

Renoban is a férj kegyetlensége a házasság legfőbb és leggyakoribb bántó oka. Ennek a városnak megértő bírái azonban mindig készek arra, hogy a férjnek minden egyes hangosan kiejtett szavát kegyetlenségnek minősítsék a feleséggel szemben és ennek alapján döntenek. Nem okoz nehézséget a válni akaró asszony számára az ilyen nagyfokú brutalitás bizonyítására kifogástalan adatokat szállítani.

Ha egy asszonynak válási szándékai vannak és a gazdag férj nem ellenzi komolyan a válást, akkor ennek kényszerű kimondása hat hét alatt megtörténik. Az asszonytól nem kívánnak mást, minthogy megváltsa Renoig szóló vasuti jegyét. Ha az asszony ottani ügyvéddel tárgyal és meggyőzte azt a férje fizetőképességéről, az ügyvéd bármely szállóban hitelt eszközöl ki kliense számára. Így aztán nem is kell anyagi természetű tárgyalásokat folytatni a férjével és mégis abban a helyzetben van, hogy a hat heti várakozási idő alatt a házaseslet fájdalmait és csalódásait a legféltelenebb szórakozásokkal eltüntetheti.

Reno gazdasági fellendülésének forrása ama boldogtalan férjek erszénye, akik házasságuk problémáját nem tudták a kellő ügyességgel megoldani.

Tizenöt év alatt ebből a tipikus nyugati kisvárosból a maga rossz uccáival, kétes kinézésű szállodáival és nyárs

polgáraival a legjobb amerikai társaságok modern találkozóhelye lett, ahol egymást érik a pompás középületek, előkelő szállodák és elegáns mulatóhelyek. A város vezetősége kellőképpen gondoskodott róla, hogy a férjüktől itt megszabadulni akaró hölgyek ne nélkülözzék a nagyváros szórakozásait: a lóversenyt, színházat, golfot, éjszakai klubbot, stb.

A válási konjunktura legelőnyösebb haszonélvezői természetesen a válópöri ügyvédek.

Renoban 70 személyre jut egy ügyvéd.

A 300 ügyvédnek 90 százaléka válópörökre specializálta magát. Ezeknek az irodája egyáltalán nem érzi meg a gazdasági válságot. Egy-egy válópör költségei a kliens jövedelmétől függ. A legkisebb díj 250 dollár, de volt eset, hogy

a válópöri költségek 400 ezer dollárt is kitétek.

Ezt a rekordösszeget egy newyorki bankár fizette, hogy elválhasson feleségétől, aki tudni sem akart válásról. Mary Pickford, a híres filmszínésznő Mindenben (Nevada állam) levő fejedelmi birtokát ajándékozta Mac Corran ügyvédnek, amiért sikerült kieroszakolni a válást férjétől, Owen Moore színésztől.

Az ügyvédek után a templomoknak jön jól ez a válási konjunktura. Renoban, amelynek lakossága mintegy 20 ezer lélek, nem kevesebb, mint 18 temploma van. A papokat ugyancsak igénybe veszik a tulságosan sok házasságkötés. A közmondás, hogy a gyerek kerül a tüzet, ha egyszer megégette az ujját, nem alkalmazható az elvált amerikai nőkre.

Az elvált asszonyok 50 százaléka rögtön a válás kimondása után újra bevez a házasság révébe.

Az elcált férfiak valamivel óvatosabbak, mert mindössze 5 százalék veszi újból magára a jármot, amelytől Renoban megszabadult.

Az Unió minden államából, de Kanadából is, ahol a válás csak a parlament jóváhagyásával válik jogerőssé,

csak ugy özönlének Renoba a csalódott és kiábrándult asszonyok és férfiak, hogy minél hamarabb felbonthassák házasságukat.

A férfiak minden esetben üres zsebekkel távoznak a válópöri paradicsomból, mert Amerikában az a joggyakorlat, hogy az elvált asszony, ha nem is viszi magával a gyermekeket, a férje jövedelmének felét, sokszor kétharmadát is megkapja tartásdíj címén. (Európában ebből a szempontból mégis jobb a férfiaknak.)

**HURDESEN
az „ERDÉLYI ÉLET“-ben!**

Bucuresti lapok

koncentrált támadásai a timișoarai Szana-vállalatok ellen

(București.) A „Curentul” című ismert tuzóan nacionalista lap írja a következőket:

Annak idején, amikor a Szana-konzern bank- és ipari érdekeltsegeivel foglalkoztunk, bebizonyítottuk, hogy a konzern minden vonalon szabotálja a román állam érdekeit. A Szana-konzern érdekkörébe tartozik többek között a „Dura” elektrotechnikai gyár is, amelynek székhelye Timișoara.

Egy idő óta a timișoarai lapok utján olyan hírek terjedtek el, hogy ez a gyár adócsalásokat követelt volna el.

A hírek szerint a Dura-gyár évek óta szisztematikusan kivonta magát adózási kötelezettségei alól. Ezt bizonyítja az is, hogy a kiszállt inspektor erről a tényről jegyzőkönyvet vett fel, amelyet jelentés kíséretében beküldött a pénzügyminiszternek. A minisztérium a lefolytatott vizsgálat megállapításai alapján a gyárat

ötmillió lei pénzbírsággal sújtotta.

Most nézzük, miket mond a ténybeli megállapítások után a „Curentul”:

A Dura adóügyi csalásai már régebben ismertek voltak. Egy alkalommal Mureșanu pénzügyi inspektor, a volt timișoarai pénzügyi adminisztrátorral, Cimponeriuval és Melega főellenőrrel megjelent a gyár Buziás-uccai irodájában és felszólította a tisztviselőket, hogy adják elő az összes dossziárokat. Tüzetesen átvizsgálták ezeket és a fontosabb iratokat magukhoz vették. Ezeket Cimponeriu irodájában helyezték el. Értesülésünk szerint ez iratok között volt a gyár bizalmas mérlege, amelyből az derült ki, hogy

a nyereség sokkal nagyobb volt, mint az az összeg, amelyet a Monitorul Oficialban közzétett mérleg feltüntetett.

Néhány nap múlva a gyár vezetőségét bizalmasan értesítették, hogy a vizsgálat vezetői hírtokában vannak az igazi mérlegnek, amelyet egymillió lei lefizetése ellenében hajlandók visszaszolgáltatni. Annyi tény, hogy

a gyár néhány nap múlva ezt az összeget ki is fizette.

Hogy kik és milyen mértékben részesedtek az egymillióban, nem tudjuk pontosan. Semmi csetre sem mondhatjuk, hogy Cimponeriu nem tudott a dolgról. Nem mondhatjuk ezt, mert Cimponeriu nem is rótt ki bírságot a gyárra és a bizalmas mérleget valóban visszaszolgáltatta. Mi egyébként arról kaptunk információt, hogy ebben az ügyben a pénzügyminisztériumban értekezlet volt, amelyen a miniszter által delegált pénzügyi főfelügyelő bizonyos egymillió leies baksísról emlékezett meg, amelyet állítólag az első vizsgálatot lefolytató pénzügyi tisztviselők megbízottjának fizettek ki.

Ezek után a Curentul kitanilja a minisztert arról, hogy mik a kötelességei.

Az a kötelessége a miniszternek, akinek birtokában vannak a vizsgálatról szóló jelentések, hogy sürgősen bíróság elé állítsa a visszavételt elkövető tisztviselőket, hogy a bíróság előtt tisztázódják, mennyiben felel meg a valóságnak az ellenük felhozott vád. Sokat beszélnek Timișoarán arról, hogy működnek ezek a tisztviselők. Többek között arról is beszélnek, hogy a perimi Korber-féle kalapgyártól félmillió leit vettek fel és hogy az ilyen módon felvett összegek meghaladják

a kétmillió leit.

A közmondás szerint nem zörög a haraszt, ha nem fúj a szél. De az is lehetséges, hogy ezek a szegény tisztviselők a rosszakarat áldozatai. Világosságot kell deríteni erre az ügyre és ezt csak a pénzügyminiszter teheti meg. Nem ártana, ha kissé megvizsgálnák az említett tisztviselők vagyoni állapotát, legalább is orientációképen. A Dura-gyárnál, miként a Szana-konzern többi vállalatainál, nem ártana külön vizsgálatot indítani. Ezeknél mindig lehet találni valamit, mert ezek a vállalatok minden uton-módon igyekeznek megkárosítani az államkincstárt.

Meg kell jegyeznünk, hogy a Curentulnak Timișoaráról küldték be ezt a tudósítást, bizonyára nem minden tendencia nélkül.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fill.
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetem.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 19.
Telefon: 525.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: Bulevardul Regele Ferdinand 5.

„Cili szakácskönyve“

(Arad.) Az utóbbi időben tömegével jelentek meg a szakácskönyvek. Aradi, erdélyi és budapesti konyhaművészeti receptekkel árasztották el a gazdaasszonyokat, akiknek bőven van válogatnivalójuk — receptekben. Csak a feldolgozandó anyagokban is oly bő lenne a választék!

A sok szakácskönyv közül értékben és praktikusság szempontjából kiemelkedik „Cili szakácskönyve”. A Cili név mögött az előkelő társaságok egyik kedvelt, gyönyörű tagja húzódik meg: Bánhidy Sándorné, Bánhidy Sándor simandi földbirtokos felesége. A feltűnően szép szöke uriaszony, akit ritkán lehet látni Aradon, azzal is kiválik, hogy

szabad idejét nem léha szórakozásokkal tölti el, hanem gazdaságával és háztartásával foglalkozik.

és ami idővel még ezenfelül rendelkezik, azt a konyatudománynak szenteli, amelyet művészi lökélyre emelt.

Bánhidy Sándornénak, a kiváló gazdaasszonynak hire nemcsak közvellen környezetében és Aradon ismeretes, hanem elterjedt az messzi földre, még a határokon túlra is. Valahányszor Simand környékén vadászatot rendeznek,

magasrangú udvari személyiségek és miniszterek jelentik előre érkezésüket a simandi Bánhidy-kastélyba, ahol mindenkor szívesen látott vendégek.

Bánhidy Sándorné szakácskönyve nem sablonos könyv, amely idejétmult receptekkel van tele. Ez a könyv a luxus-konyha receptjein kívül a mai gazdasági viszonyoknak megfelelő normál-recepteket is tartalmazza. Nagy és megérdemelt sikert ért el könyvével az egész országban, aminek legjellemzőbb bizonyítéka az, hogy az egyik legnagyobb bucurești könyvkiadó cég ajánlatot tett a szerzőnek a szakácskönyv román nyelvre való kiadására. A tartalmán kívül azért is szívesen vásárolják ezt a precíz szakácskönyvet, mert

Vásárhelyi Janka, a jótékonyágáról közismert nagyasszony írta hozzá az ajánlást és azért is, mert Bánhidy Sándorné, aki ezzel a könyvvel szolgálatot vélt tenni a komoly háziasszonyoknak, a könyv jövedelmének egyrészt felajánlotta a Vásárhelyi Janka vezetése alatt álló jótékony intézményeknek.

Mi a magunk részéről is a legmelegebben ajánlhatjuk a szép asszony bevált és kelendő szakácskönyvét mindazoknak a háziasszonyoknak figyelmébe, akik még törődnek az otthonnal és jennek központjával: a konyhával.

KÖNYV A FUTBALLRÓL. Valóban hézagpótló sportkönyv jelenik meg a közeli napokban dr. Virgil Economu szerkesztésében. A „Football” című 400 oldalas szakkönyv részletesen foglalkozik az angol-szász, valamint a közép-európai és latin államok futballrendszerével és a különböző stílusokkal, ahogyan azt egyes nemzetek csapatai játsszák. Ezt a kitünő munkát úgy a szakembereknek, mint az amatőröknek el kell olvasniuk, ha ismereteiket gyarapítani akarják. A könyv 200 leies utánvét mellett megrendelhető a szerzőnél: București, III. Str. Marla Ro-setti 34. szám alatt.

Nem meglepetés,

hanem megszokott dolog, hogy minden hó 15-én számos embert tesz boldoggá az Osztdlysorsjáték a nagy nyeremények széleszűrével. A cluji Iliescu Bank dévai árusítása Laufer Vilmos könyvkereskedő cég adta el az első sorozatu 10913 számú sorsjegyet, amely 2.000.000.— lelt nyert. A szerencsés vevők egy K. S. nevű dévai suszternek a leánykája, egy prefekturai tisztviselő, egy hunedoarai kereskedő fia és egy hunedoarai közjegyző leánya. Személyenként negyedmilliót nyertek 200.— lei befektetéssel. Az Iliescu Bankház oradeai fiókjának eladásában a 28-ik sorozatu 27623 számú sorsjegy 1.000.000.— lelt nyert. Nyerők: Aslinger órászegéd, ennek főnöke, Szilágyi órásmester Oradeáról, Furk Zsigmond oradeai segédkántor és A. I. cluji gazdálkodó. Az Iliescu Bankház további nagy nyereményei: 400.000.— lelt nyertek az első sorozatu 2066 számú sorsjeggyel és pedig: $\frac{1}{4}$ Satu Maren lett eladva Boross Benő árusító által egy oltani földéri kereskedőnek; $\frac{1}{4}$ Ciuc megyében lett eladva postai rendelés folytán és egy $\frac{1}{4}$ sorsjeggyel egy tizes csoport játszott. $\frac{1}{4}$ sorsjegyet egy Treiscaunei nyugdíjas vett meg, míg a 4-ik szerencsés nyerő egy cluji közismert magánhivatalnok. E sorsjegy 2-ik sorozatával az oradeai „Union” sorsjegyfóárusítás szerencsés vevői lettek boldoggá. Egy iparos, egy hivatalnok, egy háztartásbeli alkalmazott és egy gyárimunkás leány a szerencsés vevő. Az „Union” főárusítás a nyereményt a legnagyobb diszkrécióval a távirati értesítés vétele után azonnal kifizette a szerencsés nyerőknek. — Ugyancsak a cluji Iliescu Bank eladásában 200.000.— lelt nyert: a 25135 számú sorsjegy, amely nyeremény a következőképpen oszlik meg: Bistrița, Satu Maren egy munkanélküli nyomdász, egy fogaras iparosmester és egy cluji szegény özvegyasszony. A 245608 számú pótsorsjeggyel egy szerencsés alba-iuliai gépirókiszasszony 100 000 — lelt nyert. A cluji Kereskedelmi Hitelintézet eladásában a 68128 számú sorsjeggyel 100.000.— lelt nyert egy dévai kisiparos és persze még ezen kívül is számos jelentős nyeremény lett szétszóva Erdély területén.

Érdekes egyébként az eredmény statisztikájának vizsgálatánál, hogy a nyeremények tekintélyes részei postai megrendelés volt, ami igazolja egyrészt a cluji Iliescu Bankház és Kereskedelmi Hitelintézet hagyományos szerencsésjátékát, másrészt tökéletesen működő és minden dicséretet megérdemlő eladási szervezetét.

Az Osztdlysorsjáték vezetősége is mindent elkövet a játékkedv fokozására. Most kezdi meg a 8-ik sorsjátékot, amely az előbbieknél is jóval kedvezőbb a játékosokra nézve. E tervre még visszatérünk és azt mindenesetre közölni fogjuk.

Kétségtelen, hogy az Iliescu Bank a sorsjegyeladás terén fogalom-má vált, megteremtve magának pontosan kiszolgált olyan vevőkört, amely ritkítja párját.

Vegyen szerencsés Goldschmidt sorsjegyet!

Fodorné és Weinfeldné

speciális kozmetika. Strada Alexandri No. 3.

!! Összes szépség hibák szakszerű ki-
kezelése. - Tanítványok kiképzése. !!

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 0000000

NE SIRJON,

ha nem fogy az áruja. Kérjen propaganda tanácsot az

»AGGE« reklámvállalat

erdélyi központjától: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 19. Telefon 525. Hirdessen általunk a városi és vidéki autobuszokon, mozikban, uccai hirdető és villanyoszlopokon strandon, a vasutállomáson vagy olyan modern szabadtéri reklámlehetőségek formájában, amelyek városi vagy állam bérleménytárgyát képezik. Teljes felelősséggel vállalunk különleges reklámpropagandát az ország bármely részében.

**Gyors, megbízható és olcsó
az AGGE-propaganda!**

Kár minden baniért, amit rossz, ötletlen propagandára áldoz!
A jó reklám biztos sikert jelent!

ONIS

vegyen részt az
állami sorsjáték
hallatlanul előnyös

új játékterve

sok milliós nyerési esélyekben!!

140.000 sorsjegy (^{70 000 szám}_{2 szériában}) **72139** nyeremény
52% nyerési esély!

Minden második sorsjegy nyer!

**Ime az előző és az ÚJ SORS-
JÁTÉK közötti előnyök:**

Eddig volt 56.511 nyeremény, most lesz 72.319!
Eddig elosztottak évente 480.000.000 leit, most el-
osztanak 854.000.000 leit.

Eddig a IV. oszt.-ban volt 16 drb. 100.000 leies
nyeremény, most lesz 90 drb.

Eddig a IV. oszt.-ban volt 20 drb. 70.000 leies
nyeremény, most lesz 100 drb.

**Vásároljon azonnal sorsjegyet 200. — leiert és
vegyen részt a JULIUS 15-I ELSŐ OSZTÁLY
huzásán!**

Colecturile
principale
din Ardeal
și Banat:

Arad: Banca Goldschmidt
Casa de păstrare
Brașov: Fortuna Alex. Enkelhardt
Cluj: Banca Iliescu S. A.
Economia succ.
Institutul comercial de credit
Oradea: Banca Dacia
Union.
Târgul-Mureș: Ernest Révész
Timișoara: Banca Centrală
Banca de scort
Banca Timișoarei.

Gépalkatrész lerakat:

Molnár Ödön gépkereskedelmi Rt.,
str. Alexandri 6.

Harangöntőde:

Hönig Testvérek, str. Barițiu 12.

Jégydrak és sórraktdrak:

Reusz S. és Fia, Bul. Reg. Ferdinand
Schreyer Viktor, str. Mețianu 15.

Kaptafagyár:

Stiaszny József és Fia rt., str. Dna
Balașa 121.

Kötélgyár:

Schönberger és Grünstein Rt., str. Mo-
cioni 7.

*Kötött és szövöttáru és harisnyagyá-
rak:*

Stern Testvérek, str. Peneș Curcanul
Köő János, Bul. Reg. Ferdinand

Kendőgyár:

Schwartz Vilmos, Piața Avram Iancu
Motor és vagongyár:
„Astra” vagon és mtorgyár rt., Calea
A. Vlaicu.

Olajgyár:

Iengyel S. et Co. rt., Bul. Reg. Fer-
dinand 46.

Oxigéngyár:

Oxigénipar rt., Calea A. Vlaicu 144.

Szeszgyár:

Neuman Testvérek rt. szesz- és élesz-
tőgyár, Calea Aurel Vlaicu

Textilgyár:

Aradi Textilipar rt., str. Poetului 7.

Vas- és rézbutorgyár:

Fleischer Testvérek, str. I. Russu Și-
rianu 15.

Vegyészeti gyár:

„Azuro!”, str. T. Ciocntea 19.

Likőrgyár:

„Flora” likőrgyár, Bul. Reg. Ferdi-
nand 27.

Bor- és szes- nagykereskedő:

Vámos Miklós, str. Gh. Popa

Déligyümölcs nagykereskedő:

Hönigsberg Marcel, str. Alexandri

Gabona nagykereskedők:

Kardos és Gammer, Bul. Reg. Ferdi-
nand 35.

Tenner és Böhm, Bul. Reg. Ferdinand
26.

Fatermelők:

Crosz József rt., str. Cloșca 4.
Mairovitz Mór és Fiai rt., str. Cloșca
14.

Patria fatermelő rt. Calea Radnei.

Rövidáru nagykereskedő:

Schwartz S. és Fiai et Co., Bul. Reg.
Maria.

Szönyeg- és butorszövetnagykereskedő
Domán Sándor, Bul. Reg. Ferdinand.

Szövet- és posztónagykereskedők:

Schutz J., str. Eminescu 2.
Vajda Béla, Bul. Reg. Maria.

Textilnagykereskedők:

Filbert József, Bul. Reg. Maria
Szenes és Schwartz, Bul. Reg. Maria
Aradi Textilgyári lerakat (Eichner
Akos, új Neuman-palota.
Berger Mór, Bul. Reg. Maria

Elektrotechnikai árukereskedő:

Fränkl Miksa mérnök, str. Take Io-
nescu 8.

Üveg- és porcellán nagykereskedők:

Fischer Mór, Bul. Reg. Maria 32.
Szabó Albert, Bul. Reg. Maria 20.

Színházi versenybazar (Reich Jenő),
Piața Avram Iancu

Butorkereskedő:

Butorközpont (Bene et Co.) Bul. Reg.
Maria 22.

Cipőkereskedők:

Apponyi Testvérek, Bul. Reg. Ferdi-
nand 1.

Deutsch S. Bul. Reg. Maria
Szigeti Oszkár, Str. Gen. Berthelot

Drogériák:

„City” (Zeiner I.), Bul. Reg. Maria 26.
Vojtek és Weisz, Bul. Reg. Maria

Elektrotechnikai kereskedők:

Gáspár Árpád, str. Horia 2.
Kalmár József, str. Brătianu
Koch Dániel, str. Eminescu 2.
Varga Testvérek, str. Alexandri

Épület- és tűzfakereskedők:

Flamm Róbert, Bul. Reg. Maria 17.
Focus fatelep, Piața Arenei

Férfiruhakereskedők:

Muzsay József, str. Gen. Berthelot 4.
Szántó és Komlós, str. Gen. Berthelot

Fehérnemű kereskedő:

Ruttkay és Botye, Bul. Reg. Maria 10.

Férfi divatru kereskedő:

Apponyi Testvérek, Bul. Reg. Ferdinand.

Festékkereskedők:

Steintizer M. Bul. Reg. Maria

Fűszer- és gyarmatru kereskedők:

Éles Lily, str. Brătianu
Färber Lajos, Bul. Reg. Ferdinand 20.
Hoffmann Ottó, Piața A. Iancu

Foto-cikkek:

Bloch Janka, Bul. Reg. Maria

Harisnya- és kötöttduk kereskedők:

Bársony Andor, Piața A. Iancu 18.
Bogyó Árpád, str. Eminescu 13.
Löwinger Árpád, Bul. Reg. Maria 8.
Lusztig és Berger, Bul. Reg. Maria 24.
Weisz és Benjámín, Bul. Reg. Maria

Könyv- és papirkereskedők:

„Cultura”, str. Gen. Berthelot 6.
Kerpel Izsó, Bul. Reg. Maria 12.
Lefkovits E., Bul. Reg. Maria
Max Molnár et Co., Str. Gen. Berthelot 4.
Oláh Sándor és Tsa, Bul. Reg. Maria

Nemzetközi szállítók:

Egger et Co., str. Moise Nicoara 3.
König és Lázár, str. Bucur 3.
Schenker et Co., Bul. Reg. Maria 9.

Női konfekciók:

„Confectio” rt., str. Gen. Grigorescu
Friedmann József, str. Iosif Vulcan 3.

Női kalapszalón:

Kramer Rózsi, str. Vasile Goldiş 1.

Órds és ékszerész:

Csáky János, Bul. Reg. Ferdinand
Hartmann Kálmán, Bul. Reg. Maria 22
Kun József, Bul. Reg. Maria

Rádió kereskedők:

Hirschmann Károly, str. Gh. Lazar 17.
Vértess Vilmos mérnök, str. Cloșca 1.

Sírkő faragó és kereskedő:

Steiner Fülöp, Bul. Reg. Ferdinand 47

Sorsjegyrusítók:

Aradi Általános Takarékpénztár
Aradmegyei Takarékpénztár
Goldschmidt Sándor bankház
Iliescu-bank fiók str., Brătianu
Cultura könyvkereskedés, Fehér-
Kereszt épület.

Szállítók:

Eliás Lipót, str. Eminescu 6.
König és Lázár, str. Bucur 3—5.

Textil- és nődivatkereskedők:

Gábor Sándor str. Eminescu 24
Glézinger Győző, str. Mețianu
Goldstein Lajos, str. Brătianu 4.
Klein Sándor, Bul. Reg. Maria
Renaissance, Bul. Reg. Maria
Serilana, Bul. Reg. Maria
Székely Mihály, str. Gen. Berthelot
Szénássy divatáruház, Bul. Reg. Fer-
dinand

Szentgyörgyi Emil, Bul. Reg. Maria
2—4—6.

Textil-Central (Németh István), Bul
Reg. Maria

Vaskereskedő:

Burza Testvérek, Bul. Reg. Ferdinand
23.

Hydrotechnikai felszerelési vállalat:

„Armatura” S. A., Piața Cetăției Vechi

Mész-raktár:

Fabrica de Var, Bul. Reg. Ferdinand 6

Cipészek:

Ilica Gh., str. V. Goldiş
Várhol László, str. Brătianu 4.

Fényképész:

Nagy Géza, Bul. Reg. Maria 8.

Fodrász mesterek:

Girauschek Róbert, str. Eminescu 27

Nyomdák:

Lefkovits E., Bul. Reg. Maria
Lovrov, Bul. Reg. Ferdinand 5.

Kelmefestő és vegytliszító:

Hoszpodár Miklós, str. Eminescu 3.

Szűcsök:

Engelhardt Ferenc, str. Eminescu 5.
Neuländer Emil, Bul. Reg. Maria 12.

Étterem:

„Dacia”, Bul. Reg. Maria
„Lidó”, str. Eminescu
Fleiszig Alfréd, Bul Reg Ferdinand 48.

Szállodák:

„Central”, Bul. Reg. Maria 4.
„Dacia”, Bul. Reg. Maria
„Fehér Kereszt”, str. Eminescu

Fürdő:

Simay fürdő, str. Moise Nicoară.

Mozik:

„Central”
„Corso”
„Select”
„Urania”